

RAAP-NOTITIE 1265

Plangebied Waardlaan 6

Gemeente Rijnsburg

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Architectenbureau Korbee

Titel: Plangebied Waardlaan 6, gemeente Rijnsburg; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: augustus 2005

Auteur: drs. I.R.P.M. Briels

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\RYWL\N01265-RYWL.doc

Projectcode: RYWL

Projectleider: drs. I.R.P.M. Briels

Projectmedewerker: drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 3019

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: niet van toepassing

Autorisatie: drs. B. Jansen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Architectenbureau Korbee
- *aanleiding onderzoek*: nieuwbouw
- *datum uitvoering veldwerk*: 21 juli 2005
- *lokale omstandigheden die van invloed zijn geweest op het onderzoek*: geen

Locatiegegevens

- *plangebied*: Waardlaan 6
- *kadastrale gegevens*: Gemeente Rijnsburg, sectie B, nummer 5768
- *plaats*: Rijnsburg
- *gemeente*: Rijnsburg
- *provincie*: Zuid-Holland
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 30F
- *plangebied in gebruik als*: bebouwd/tuin
- *oppervlakte plangebied*: 1400 m², waarvan ca. 250 m² wordt bebouwd
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 90.700/468.100
- *NAP-hoogte maaveld*: ca. 1,0 m +NAP

Voorgenomen bodemingrepen

De planontwikkeling voorziet in een bodemverstoring met een oppervlakte van 250 m². De exacte diepte van de geplande bodemingrepen is momenteel nog niet bekend bij de opdrachtgever. De bodemverstoringen vinden plaats in het midden van het plangebied. In de overige delen vinden geen bodemingrepen plaats. De bestaande woning zal worden gesloopt en een nieuw huis zal ten zuiden van deze oude woning worden gebouwd (zie figuur 1).

Doelstelling

Doel van het onderzoek is het vaststellen of in het plangebied archeologische resten voorkomen (binnen 4 m -Mv) die bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen.

Onderzoeksvragen

1. Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?
2. Is de in het veld vastgestelde bodemopbouw van het plangebied in overeenstemming met de verwachte bodemopbouw? Zo nee, dient hierdoor de archeologische verwachting aangepast te worden?

3. Wat is de mate van verstering van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op de aanwezigheid van intacte archeologische resten?
4. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten/grotere vondstrijke nederzettingen?
5. Wat is globaal de waarde van eventueel aanwezige archeologische resten (aard, fysieke kwaliteit, datering, diepteligging en omvang) en wat zegt dit over hun behoudenswaardigheid?
6. In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de realisatie van de geplande bodemingrepen?

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het vooronderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart*: dikke eerdgronden (tuineerdgrond), lichte zavel met watertrap IV (Stiboka, 1982: code EK19 IV).
- *geologie volgens geologische kaart*: geen gegevens gepubliceerd.
- *geomorfologie volgens geomorfologische kaart*: getij-riviermondrug van de Oude Rijn (DLO & RGD, 1994: code 3k27). Op basis van gegevens uit de omgeving van het plangebied is het mogelijk dat er een strandwal al dan niet met vervlakte duinen (DLO & RGD, 1994: code 3k28) in de ondergrond aanwezig is.

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de IKAW (ROB, 2001) geldt voor het plangebied een middelhoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (CHS) geldt voor het plangebied een zeer grote kans op het treffen van archeologische resten. Hierbij zou het gaan om bewoning vanaf het Neolithicum. Deze verwachting heeft te maken met de ligging van het plangebied op een strandwal. Volgens de Archeologische Monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland (ROB, 1994) maakt het plangebied geen deel uit van een historische stads- of dorpskern met een hoge archeologische verwachting.
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
 - in plangebied: geen meldingen bekend.
 - in de directe nabijheid (< 300 m): archeologische vindplaatsen voornamelijk uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd (ARCHIS-waarnemingsnummers 40475, 47171, 47236 en 57714), waaronder een wettelijk beschermd Merovingisch grafveld (Monumentnummer 1148, CMA-code 30F-003). Ten noorden van het plangebied bevindt zich een vindplaats uit de IJzertijd (ARCHIS-waarnemingsnummer 24179).

Historische gegevens

- *historische kaarten*: voor het bepalen van eventueel aanwezige historische bebouwing in het plangebied zijn diverse historische kaarten bekeken (Canaletto, 1989; Wolters-Noordhoff, 1990; www.dewoonomgeving.nl). Op deze kaarten is geen bebouwing weergegeven in het plangebied.
- *historisch landgebruik*: tot de jaren 60 van de 20e eeuw was het plangebied ingericht als tuinbouwgrond/bollenteelt (mondelijke mededeling 2005, mevr. Roggeveen, bewoonster van Waardlaan 6). Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als tuin.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op grond van de inventarisatie van archeologische, historische en bodemkundige gegevens gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Laat Neolithicum indien er Oude Duin- en Strandzanden aanwezig zijn. Indien er stroomgordelafzettingen van de Oude Rijn aanwezig zijn, is sprake van een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf de IJzertijd.

Op beide type afzettingen kan het gaan om vondstrijke nederzettingsterreinen en andere typen vindplaatsen, zoals graven, verkavelingspatronen en andere zeer lokale archeologische resten. In beide gevallen wordt verwacht dat de archeologische resten zich waarschijnlijk vlak onder het maaiveld bevinden of op eventueel aanwezige, dieper gelegen niveaus (m.n. van toepassing op de Oude Duin- en Strandzanden).

3 Veldonderzoek

Oppervlaktekartering: methoden

Met behulp van oppervlaktekartering kunnen vindplaatsen worden opgespoord aan de hand van archeologische vondsten aan de oppervlakte. In het plangebied is de tuin geïnspecteerd op het voorkomen van archeologisch materiaal.

Oppervlaktekartering: resultaten

Tijdens de oppervlaktekartering zijn geen archeologische resten aangetroffen.

Booronderzoek: methoden

- *positie boringen*: regelmatige verdeling over het onderzochte gebied.
- *gebruikt boormateriaal*: Edelmanboor (diameter 7 cm) en gutsboor (diameter 3 cm).
- *totaal aantal boringen*: 7
- *minimaal geboorde diepte*: 100 cm
- *maximaal geboorde diepte*: 300 cm
- *boorbeschrijvingen*: conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten
- *Z-coördinaten boringen*: bepaald middels waterpas met behulp van NAP-bout 030F0196 aan het Noordeinde 34 te Rijnsburg. Deze NAP-bout heeft een hoogte van 1,702 m +NAP.

Deze methode is geschikt voor het opsporen van vondstrijke nederzettingen. Deze methode is minder geschikt voor het opsporen van vondstarme nederzettingen en zeer lokale archeologische resten zoals graven en verkavelingsgreppels (Tol e.a., 2004).

Booronderzoek: resultaten

In alle boringen is direct aan het oppervlak een pakket bruingrijs, matig siltig zand aangetroffen met puinspikkels. Onder deze bouwvoor, op een diepte variërend van 0,5 tot 0,85 m -Mv, is een pakket bruingrijs, matig siltig, kalkloos zand aangetroffen met archeologische indicatoren, zoals verbrand bot, aardewerk (Vroege Middeleeuwen-Nieuwe tijd), vuursteen en houtskool. Deze laag wordt geïnterpreteerd als een oud, (zeer waarschijnlijk) verploegd, opgebracht pakket. De laag komt voor tussen 0,5 en 1,0 m -Mv. In de boringen 4 en 7 is deze laag niet (meer) aanwezig. In boring 4 is op 1,0 m -Mv ondoordringbaar puin aangetroffen; in boring 7 ging de bouwvoor op 0,85 m -Mv abrupt over in oeverafzettingen van de Oude Rijn. Deze oeverafzettingen zijn

in de overige boringen ook aangetroffen als lichtgrijs, kalkrijk, kleilig zand met kleilagen en ijzervlekken. De laag komt voor tussen 0,85 en 1,65 m -Mv (figuur 1) en bevat geen archeologische indicatoren. Onder de oeverafzettingen is vanaf circa 1,20 (variërend tot 1,65) m -Mv tot 3,0 m -Mv lichtgrijs, zwak siltig, kalkloos zand met ijzervlekken aangetroffen. Deze laag wordt geïnterpreteerd als strandwalafzettingen. Het was niet mogelijk de boringen te zetten tot 4,0 m -Mv: na 3,0 m -Mv liep de guts leeg.

In afwijking van de geomorfologische kaart zijn in het plangebied oude strandwalafzettingen aangetroffen. Strandwallen waren in het verleden zeer geschikt voor bewoning omdat ze hoog in het landschap lagen waardoor de wateroverlast werd beperkt. De strandwalafzettingen aangetroffen in de boringen zijn kalkloos. Kalkloos wil zeggen dat de strandwal langere tijd aan het oppervlak heeft gelegen, waardoor de geschiktheid voor bewoning werd vergroot. In het plangebied is een dergelijk bewoningsniveau niet aangetroffen. Wel is vlak onder de bouwvoor een vuile laag met archeologische indicatoren aangetroffen. Deze laag ziet er gevlekt uit. Aangezien het plangebied in het verleden voornamelijk is gebruikt als landbouwgrond, onder andere voor bollenteelt, zal deze laag met indicatoren zeer waarschijnlijk een verstoorde laag betreffen. Het feit dat in deze laag zand zowel vuursteen als aardewerk uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd is aangetroffen, samen met het feit dat dit zandpakket zich op de oeverafzettingen van de Rijn bevindt, leidt tot de conclusie dat het waarschijnlijk een opgebracht pakket betreft.

In de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Deze zijn echter aangetroffen in een opgebracht pakket:

boring	indicatoren	diepte in cm -Mv
1	houtschool, verbrand bot, aardewerk (roodbakkend geglazuurd)	0,5-0,9
2	houtschool	0,0-0,7
3	aardewerk (kogelpot, roodbakkend), vuursteen	0,5-1,0
5	houtschool, aardewerk (roodbakkend)	0,65-0,85
6	houtschool	0,55-0,85

Aangezien alle indicatoren in een opgebracht pakket zijn aangetroffen, zijn er geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats in het plangebied. De aanwezigheid van vondstarme nederzettingen en zeer lokale archeologische resten, zoals graven en verkavelingsgreppels, valt echter niet uit te sluiten. Dergelijke resten kunnen zowel in de top van de oeverafzettingen als in de top van de Oude Duin- en Strandzanden voorkomen.

Voor de volledigheid worden hieronder de in het opgebrachte pakket aangetroffen archeologische indicatoren onder ARCHIS-vondstmeldingsnummer 3019 beschreven.

Vindplaats 1 - RAAP-objectnummer RYWL

1. **ARCHIS-vondstmeldingsnummer:** 3019
2. **Coördinaten:** 90.700/468.100: **Kaartblad:** 30F
3. **Gemeente:** Rijnsburg; **Toponiem:** Waardlaan 6
4. **Maaiveld:** bebouwd terrein/tuin
5. **Geomorfologie:** strandwal
6. **Hoogte maaiveld t.o.v. NAP:** circa 1,0 m +NAP
7. **Complextype:** niet van toepassing
8. **Datering:** Vroege Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd
9. **Vondsten:** uitsluitend uit boringen (aardewerk, vuursteen, verbrand bot)
10. **Diepteligging archeologische laag/vondsten:** 0,5-1,0 m -Mv
11. **Globale omvang vindplaats:** onbekend
12. **Indicatie van de waarde:** de vondsten zijn aangetroffen in een verstoord pakket.

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Hieronder worden de conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de onderzoeksvragen (zie hoofdstuk 1).

1. *Welke archeologische resten naar aard en datering worden in het plangebied verwacht (gespecificeerde archeologische verwachting)?*

Op grond van het bureauonderzoek gold bij aanvang van het veldonderzoek voor plangebied Waardlaan 6 te Rijnsburg een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Laat Neolithicum indien er Oude Duinen en Strandzanden aanwezig zijn. Indien er stroomgordelafzettingen van de Oude Rijn aanwezig zijn, is er sprake van een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen vanaf de IJzertijd.

2. *Is de in het veld vastgestelde bodemopbouw van het plangebied in overeenstemming met de verwachte bodemopbouw? Zo nee, dient hierdoor de archeologische verwachting aangepast te worden?*

Ja. Het bureauonderzoek was niet eenduidig. Volgens de geomorfologische kaart zou in het plangebied de getij-riviermondbrug van de Oude Rijn aanwezig zijn, de CHS daarentegen spreekt van een strandwal. Uit het booronderzoek blijkt dat in de ondergrond oeverafzettingen van de Oude Rijn op strandwalafzettingen aanwezig zijn.

3. *Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw in het plangebied en wat zegt dit over de kans op de aanwezigheid van intacte archeologische resten?*

De bodem is in het gehele plangebied tot circa 0,5 m -Mv verstoord. Tussen 0,5 en 1,0 m -Mv komt een verrommelde laag voor met archeologische indicatoren. Het is onduidelijk of deze laag in het recente verleden of in historische tijd is verstoord. Naar alle waarschijnlijkheid betreft het een verploegde, opgebrachte laag.

4. *Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten/grotere vondstrijke nederzettingen?*

Het veldonderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van vondstrijke nederzettingen. Omdat de bodem waarin de archeologische indicatoren zijn aangetroffen is verstoord, worden geen behoudenswaardige archeologische waarden verwacht.

5. *Wat is globaal de waarde van eventueel aanwezige archeologische resten (aard, fysieke kwaliteit, datering, diepteligging en omvang) en wat zegt dit over hun behoudenswaardigheid?*

De aangetroffen archeologische indicatoren zijn van weinig waarde omdat ze zijn aangetroffen in een verstoorde laag. Dit betekent dat de archeologische resten niet *in situ* liggen, waardoor de context van deze vondsten niet meer te achterhalen valt. Het gaat in dit geval om zeer gefragmenteerde vondsten zonder uitzonderlijke fysieke kwaliteit. Om deze redenen zijn zij niet behoudenswaardig bevonden.

6. *In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de realisatie van de geplande bodemingrepen?*

De archeologische indicatoren zijn aangetroffen in een verstoord pakket, hetgeen betekent dat bij de voorgenomen bodemingrepen geen belangrijke archeologische resten zullen worden bedreigd.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen bodemingrepen kunnen, voor zover het de archeologische waarden betreft, zonder beperkingen worden uitgevoerd.

- *contactpersoon overheid*: de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland (drs. R.H.P. Proos).
- *contactpersoon RAAP*: drs. I.R.P.M. Briels.

Literatuur

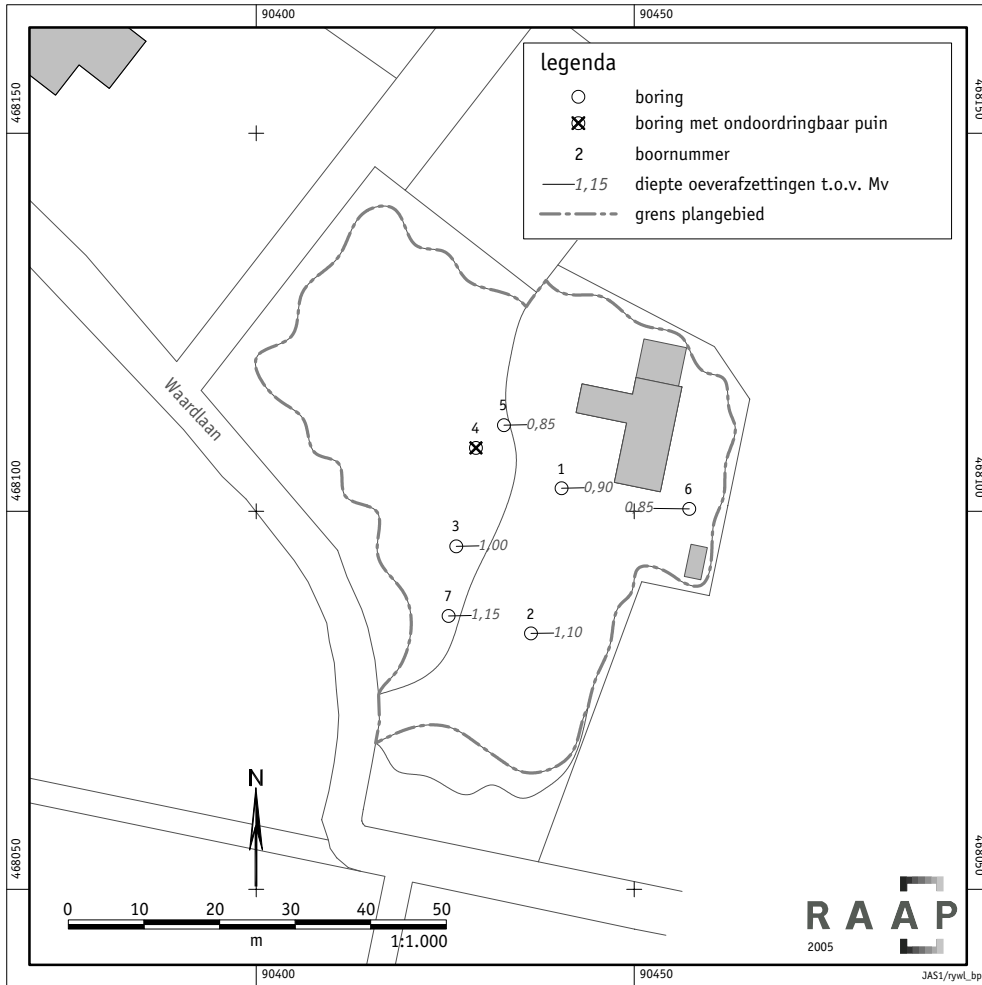
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Canaletto**, 1989. *Prins Maurits' kaart van Rijnland en omliggend gebied. Getekend door Floris Balthasar en zijn zoon Balthasar Florisz. van Berckenrode in 1614*. Canaletto Producties, Leiden
- DLO & RGD**, 1994. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 30 's Gravenhage*. DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- ROB**, 1994. *Archeologische Monumentenkaart (AMK) Zuid-Holland*. Provincie Zuid-Holland, Den Haag.
- ROB**, 2001. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka**, 1982. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 30 's Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. *Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote historische atlas van Nederland, schaal 1:50.000. Deel 1, West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

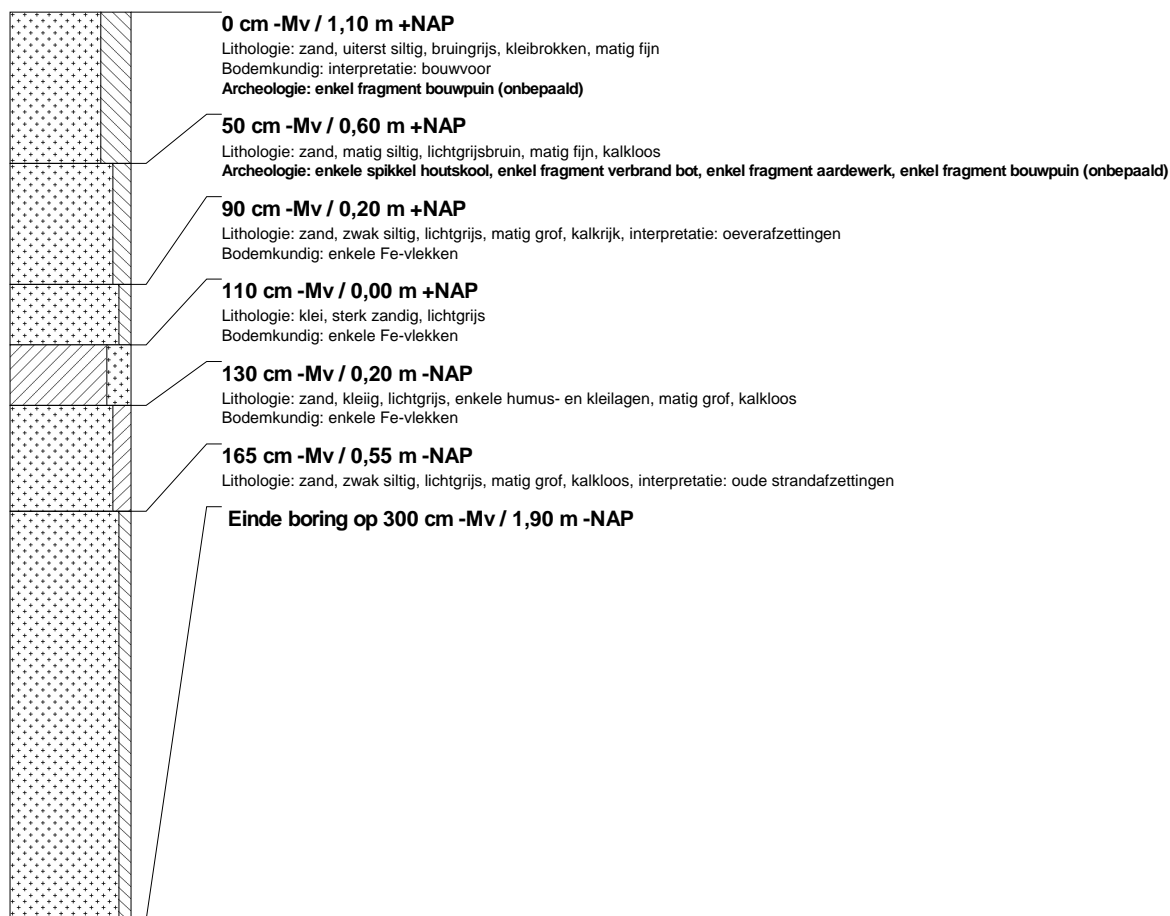
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

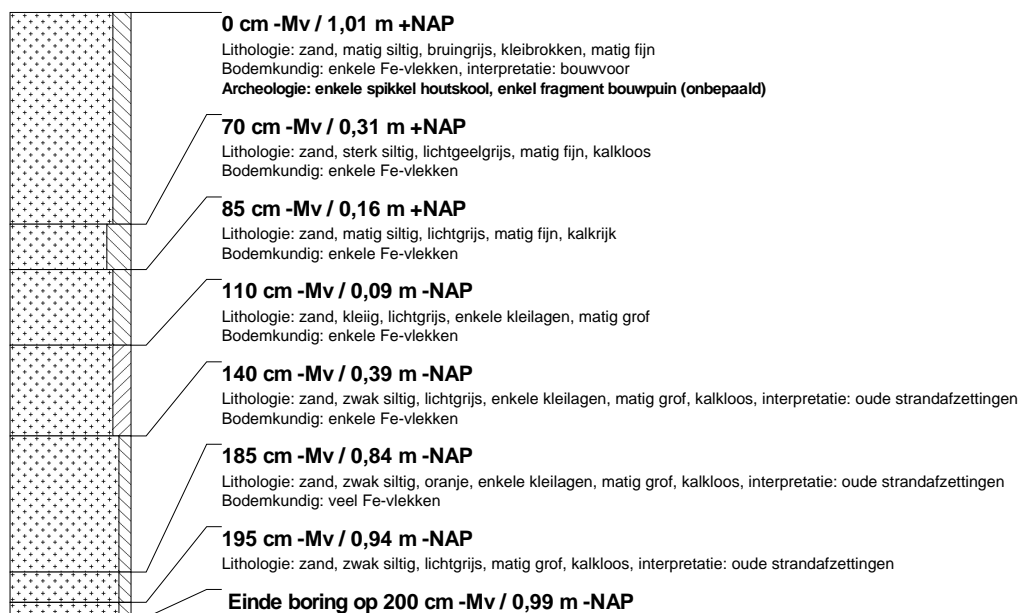
boring: RYWL-1

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 1,10, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

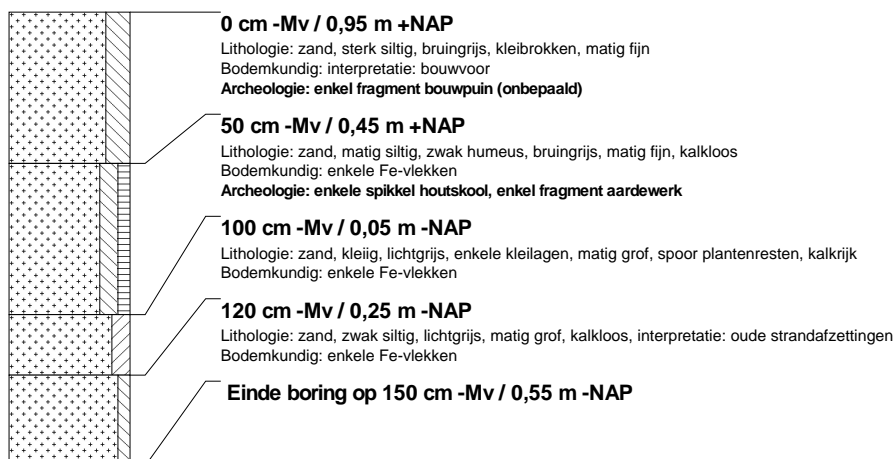
boring: RYWL-2

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 1,01, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

boring: RYWL-3

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 0,95, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

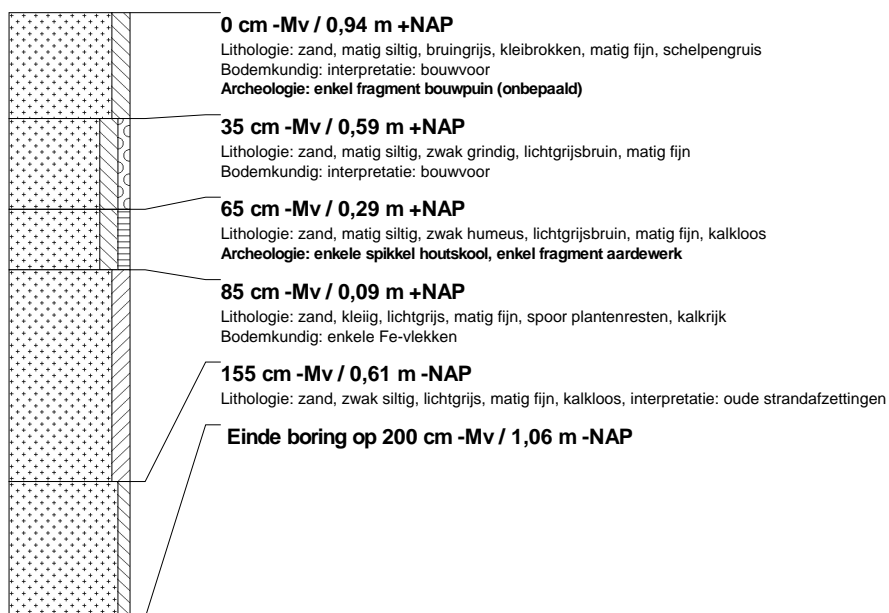
boring: RYWL-4

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 0,94, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

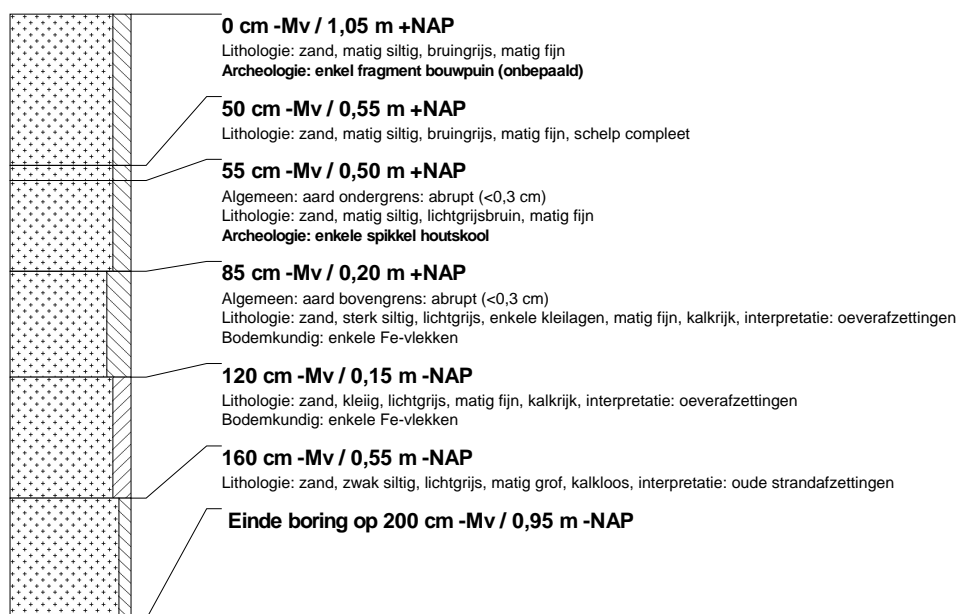
boring: RYWL-5

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 0,94, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

boring: RYWL-6

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 1,05, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

boring: RYWL-7

beschrijver: JVE/IB, datum: 21-7-2005, hoogte: 1,02, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnsburg, opdrachtgever: ARCHITECTENBUREAU KORBEE, uitvoerder: RAAP West

